Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Polska

MULTI-SECTOR NEEDS ASSESSMENT

Październik 2023

Przegląd wyników

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

CELE BADANIA I METODOLOGIA

CELE BADANIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Wielosektorowa Ocena Potrzeb (Multi-Sector Needs Assessment, MSNA) dla Polski jest częścią regionalnej międzyagencyjnej oceny mającej na celu ujęcie i zrozumienie następujących kwestii:

- **potrzeby uchodźców**,
- poziom **dostępu do podstawowych usług** oraz sposób realizacji potrzeb,
- luki w usługach i priorytety uchodźców na nadchodzący rok.

MSNA jest kluczowym źródłem informacji dla Regionalnego Planu Reagowania na Potrzeby Uchodźców 2024 (RRP), który ujmuje priorytety i postulaty finansowe.

Przegląd wyników pokrywa następujące tematy:

1. DEMOGRAFIA
2. OCHRONA PRAWNA
3. EDUKACJA
4. WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA
5. ZDROWIE
6. ZAKWATEROWANIE

PRZEGLĄD

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

ANKIETY

5,645

gospodarstw domowych

RESPONDENCI

Ponad 13,420 uchodźców zamieszkujących wielkomiejskie i wiejskie tereny w 16 województwach, w wynajmowanych i prywatnych mieszkaniach, z rodzinami goszczącymi, w hostelach / hotelach i w miejsach zbiorowego zakwaterowania.

ANKIETERZY

UNHCR i IOM

ZBIÓR DANYCH

Od **13/7** do **21/8/2023**

ANALIZA

UNHCR i IPSOS

METODOLOGIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Przegląd wyników oparty jest na zebranych danych po **procesach czyszczenia i ważenia**.

POPULACJA	Uchodźcy z całego kraju dobrani zgodnie z geograficzną dystrybucją rejestracji aktywnych numerów PESEL UKR, ubezpieczenia społecznego, świadczeń socjalnych i rejestracji do szkół.
METODA	Osobisty wywiad wspomagany komputerowo (CAPI), na poziomie gospodarstwa domowego
ZBIÓR DANYCH	Od **13/7 do 21/8/2023** przez UNHCR i IOM
PRÓBA BADAWCZA	• 5 645 gospodarstw domowych (13 421 osób) • Mieszkańcy 223 miast / wsi • 3 883 ankiet dla 12 największych miast oraz 1 762 poza nimi • Próba ogólnopolska plus oddzielne próby dla 12 największych miast

DOBÓR I REPREZENTATYWNOŚĆ:
Dobór na podstawie określonych kryteriów (pokrycie geograficzne, rodzaj zakwaterowania), jednak rezultaty są orientacyjne i **niereprezentatywne statystycznie.**

OGRANICZENIA:

- **Zbiór danych w trakcie lata / wakacji** najprawdopodobniej miał wpływ na próbę badawczą,
- Brak wyczerpujących danych i niższe możliwości dotarcia do uchodźców żyjących **poza miastami,**
- Wrażliwość tematów związanych z **ochroną prawną i dochodami** prowadząca do ograniczenia ilości odpowiedzi na te pytania oraz obniżonej rzetelności tych danych,
- **Stronniczość ankietowanych**: subiektywne odczucia respondentów mogły mieć wpływ na wyniki niektórych ze wskaźników.

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

1. DEMOGRAFIA

RODZAJ ZEBRANYCH DANYCH

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE I CZŁONKOWIE GOSPODARSTW DOMOWYCH

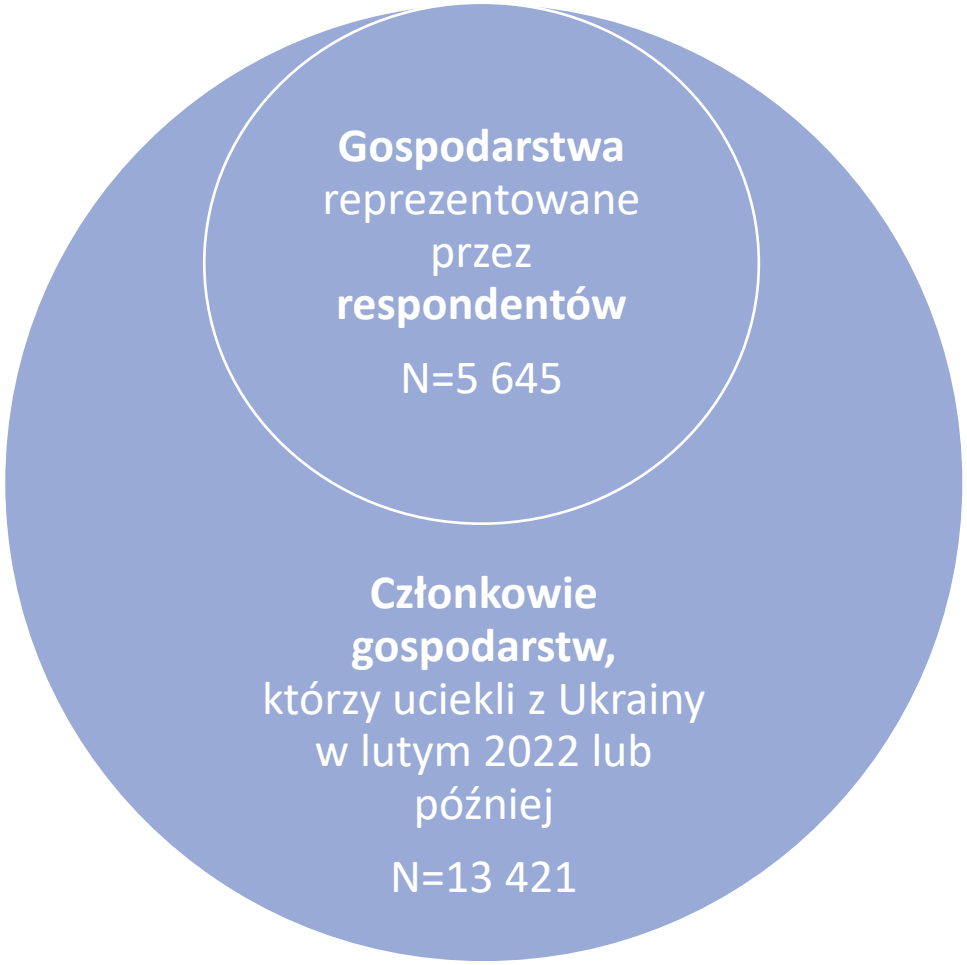

DEMOGRAFIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

RESPONDENCI REPREZENTUJĄCY GOSPODARSTWA

% respondentów – wiek i płeć

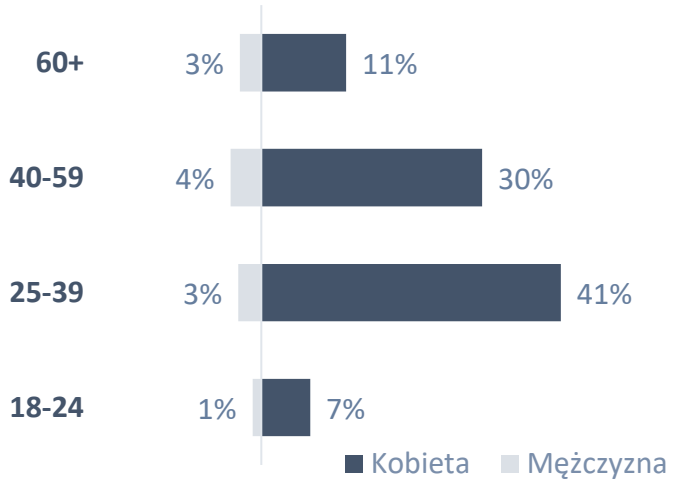

% gospodarstw – etniczność (samoidentyfikacja, pytanie wielokrotnego wyboru)

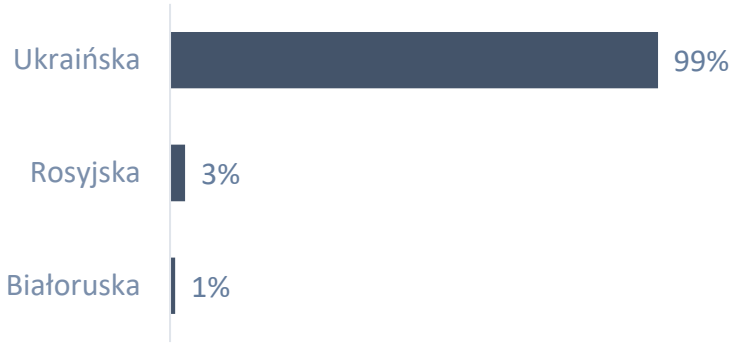

Około **89%** grupy respondentów było **kobietami**, **11% - mężczyznami.** Najliczniejszą grupą wiekową byli ankietowani od 25. do 39. roku życia (44%).

100% respondentów miało **ukraińskie obywatelstwo**. **99%** ankietowanych **samoidentyfikowało się z ukraińską przynależnością etniczną, 3% z rosyjską oraz 1% - z białoruską**.

DEMOGRAFIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Dolnośląskie	13%
Kujawsko-Pomorskie	3%
Lubelskie	2%
Lubuskie	4%
Łódzkie	5%
Małopolskie	9%
Mazowieckie	18%
Opolskie	2%
Podkarpackie	3%
Podlaskie	1%
Pomorskie	8%
Śląskie	16%
Świętokrzyskie	1%
Warmińsko-Mazurskie	1%
Wielkopolskie	9%
Zachodniopomorskie	6%

Ankiety prowadzono we **wszystkich województwach**. Najwięcej wywiadów (55%) odbyło się w 12 największych miastach (**Warszawa, Wrocław, Łódź, Lublin, Kraków, Białystok, Szczecin, Poznań, Bydgoszcz, Gdańsk, Rzeszów, Katowice**).

Lokalizacje wybrano na podstawie danych o aktywnych numerach PESEL UKR (status ochrony tymczasowej), ubezpieczenia społecznego (ZUS) i rządowych świadczeń socjalnych wraz z dystrybucja rejestracji do szkół dla zapewnienia stosunkowo **równomiernego geograficznego pokrycia** kraju.

Większość respondentów (97%) wzięła udział w ankiecie w województwie, gdzie mieszkają.

DEMOGRAFIA

GOSPODARSTWA DOMOWE - POCHODZENIE

Każdy cieniowany region reprezentuje obwód, z którego uciekły ankietowane gospodarstwa domowe.

Uchodźcy z Ukrainy w Polsce najczęściej pochodzą z obwodów **charkowskiego (12%), dnipropetrowskiego (11%) i chersońskiego (11%).**

DEMOGRAFIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

CHARAKTERYSTYKI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Średnia wielkość gospodarstwa
2.7

52%
Gospodarstwa z dziećmi

49%
Gospodarstwa z przewlekle chorymi

42%
Gospodarstwa z tylko 1 dorosłym (18-59) i podopiecznymi*

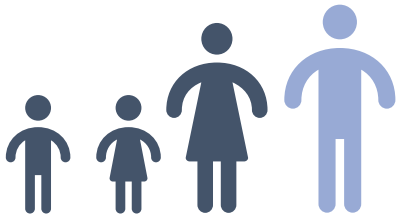

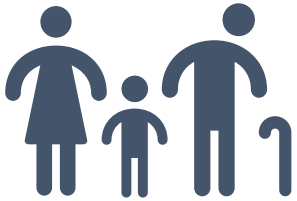

28%
Gospodarstwa z co najmniej 1 dorosłym (18-59) bez podopiecznych

20%
Gospodarstwa z co najmniej 2 dorosłymi (18-59) i podopiecznymi

9%
Gospodarstwa złożone wyłącznie z seniorów

6%
Gospodarstwa z osobami ciężarnymi lub karmiącymi

* Podopieczni – dzieci (0-17 lat) i seniorzy (60+ lat)

DEMOGRAFIA

CHARAKTERYSTYKI CZŁONKÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH

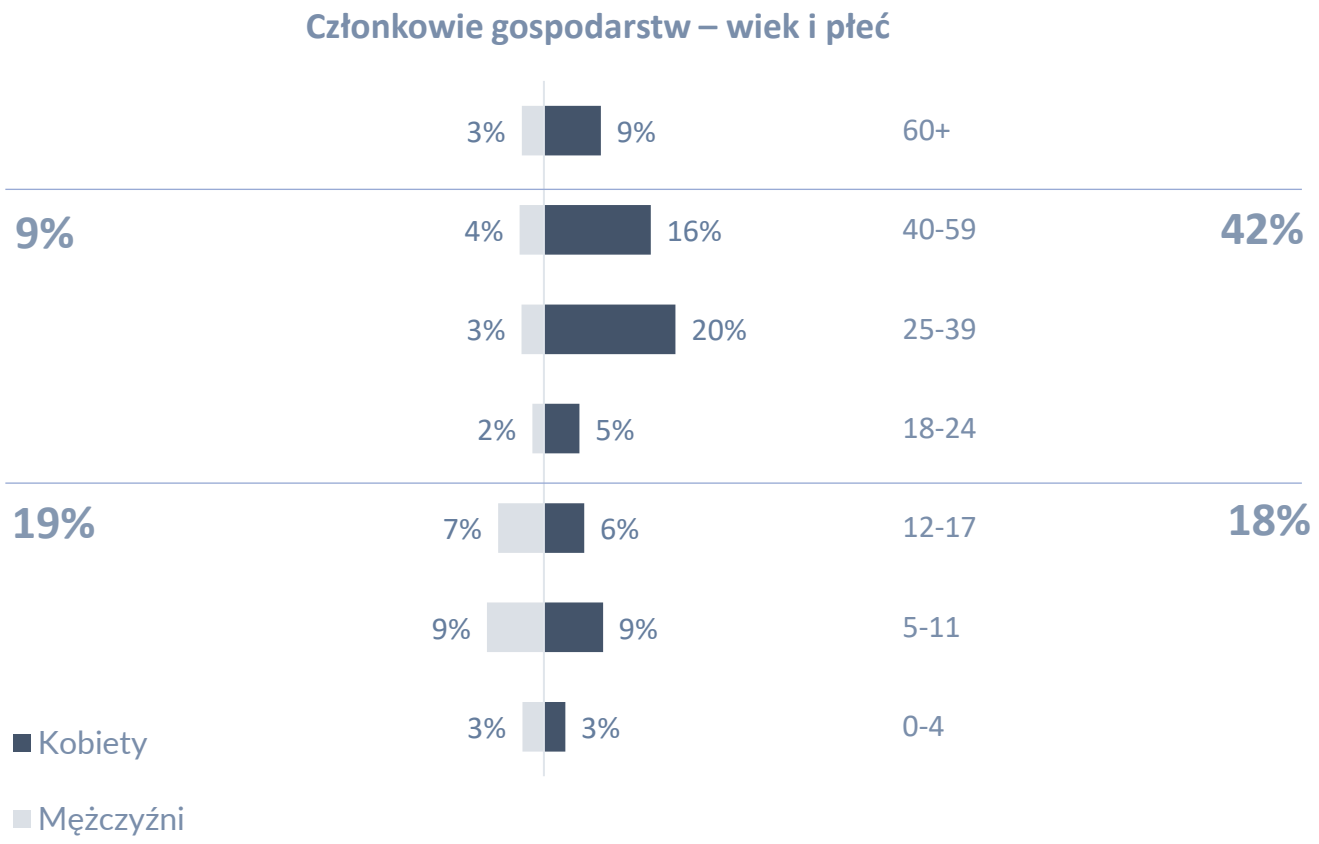

Udział dzieci

37%

Udział seniorów

12%

Udział osób z niepełnosprawnością (WGD 3)

5%

2. OCHRONA PRAWNA

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

CZŁONKOWIE GOSPODARSTW - STATUS

Osoby, które zaaplikowały o ochronę tymczasową

Osoby posiadające elektroniczny dokument podróży (DIIA.pl)

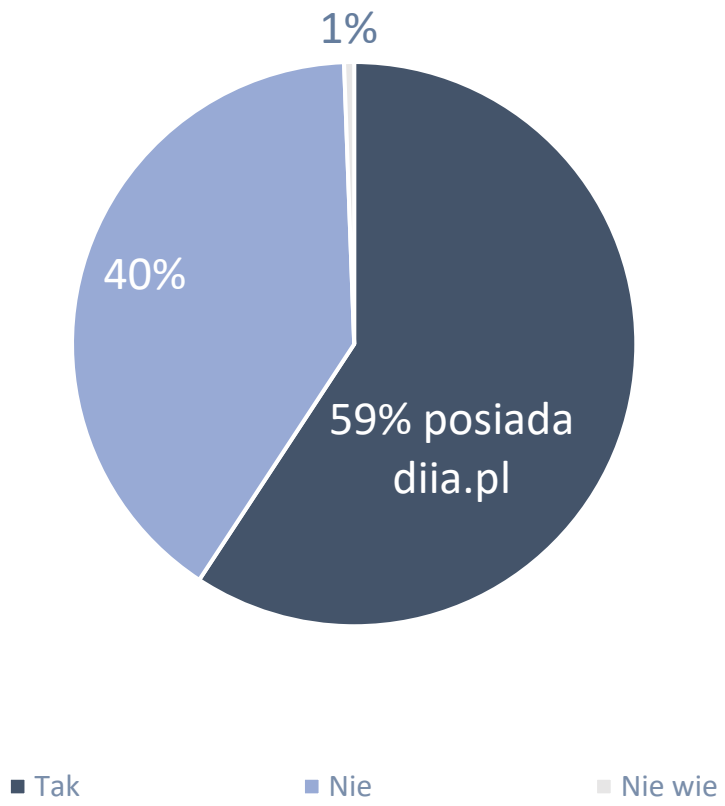

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – NAPIĘCIE SPOŁECZNE

% gospodarstw raportujących napięcie ze strony społeczności goszczącej

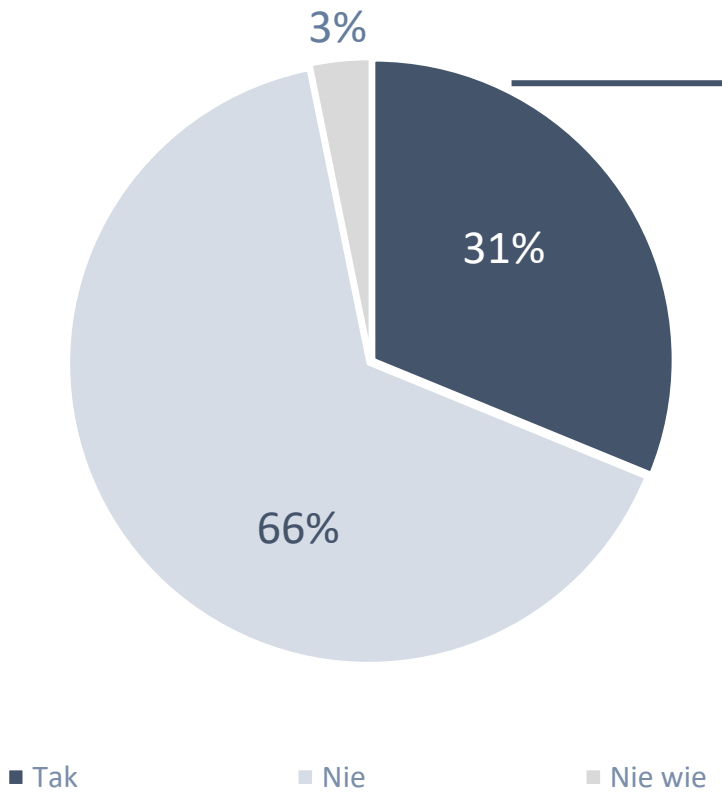

Rodzaj nieprzyjaznego zachowania (wśród 31% raportujących napięcie)

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – OCHRONA DZIECI 1/2

% gospodarstw mających obawy o bezpieczeństwo chłopców

% gospodarstw raportujących najpoważniejsze ryzyka dotykające chłopców

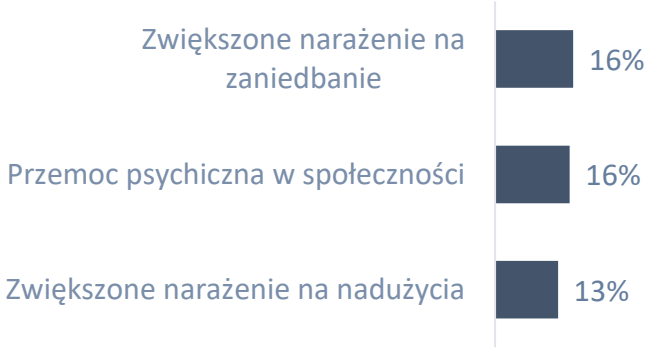

% gospodarstw mających obawy o bezpieczeństwo dziewczynek

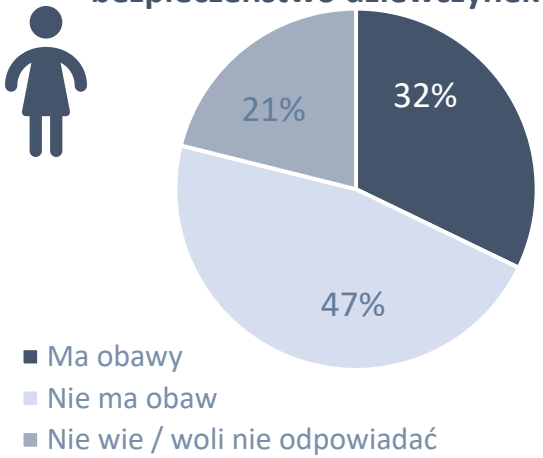

% gospodarstw raportujących najpoważniejsze ryzyka dotykające dziewczynek

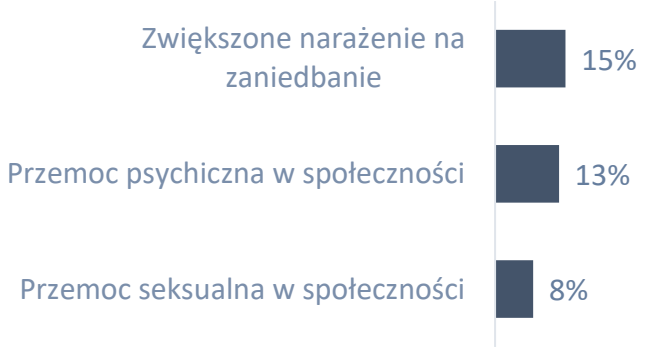

Proporcje gospodarstw domowych mających obawy względem ryzyk, na które narażeni są chłopcy i dziewczynki, wynosi odpowiednio **38%** i **32%.**

Dwa najczęściej wspominane ryzyka są wspólne dla obu płci – **wzrost narażenia na zaniedbanie**, jak również **przemoc psychiczna w społeczności**. Na trzecim miejscu znalazło się **zwiększone narażenie na nadużycia** (dla chłopców) i **przemoc seksualna w społeczności** (dla dziewczynek).

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – OCHRONA DZIECI 2/2

% gospodarstw świadomych istnienia serwisów umożliwiających zgłoszenie przemocy wobec dzieci

Większość respondentów było w stanie wskazać przynajmniej jeden serwis, gdzie można zgłosić przemoc wobec dzieci. **16% przekazało, że nie zna żadnych serwisów**. **79% wspomniało policję**, **17%** mówiło o **rządowych serwisach**, **10% o infolinii, a 7% - o serwisach organizacji pozarządowych.**

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – ODPOWIEDZIALNOŚĆ WOBEC SPOŁECZNOŚCI 1/3

% gospodarstw usatysfakcjonowanych wsparciem humanitarnym i / lub rządowym

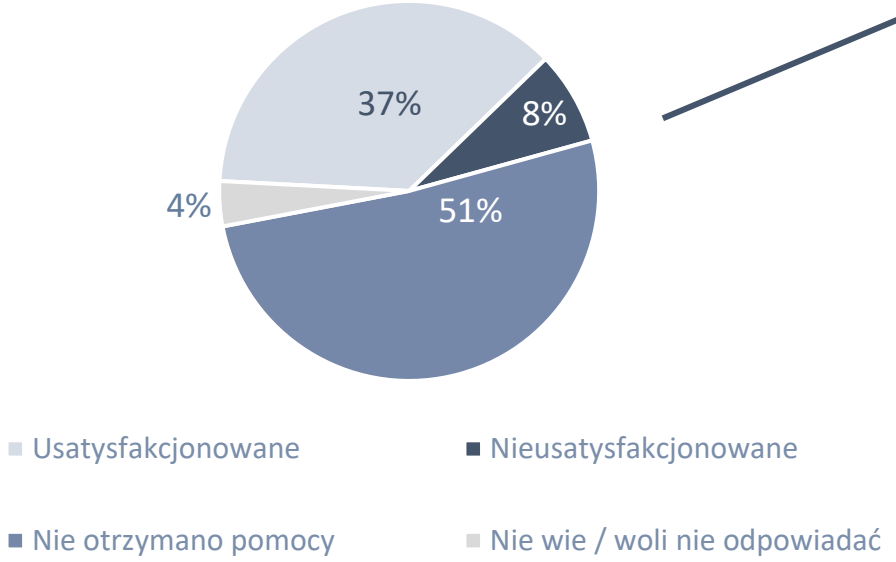

Najczęstsze powody nieusatysfakcjonowania wsparciem (wśród nieusatysfakcjonowanych)

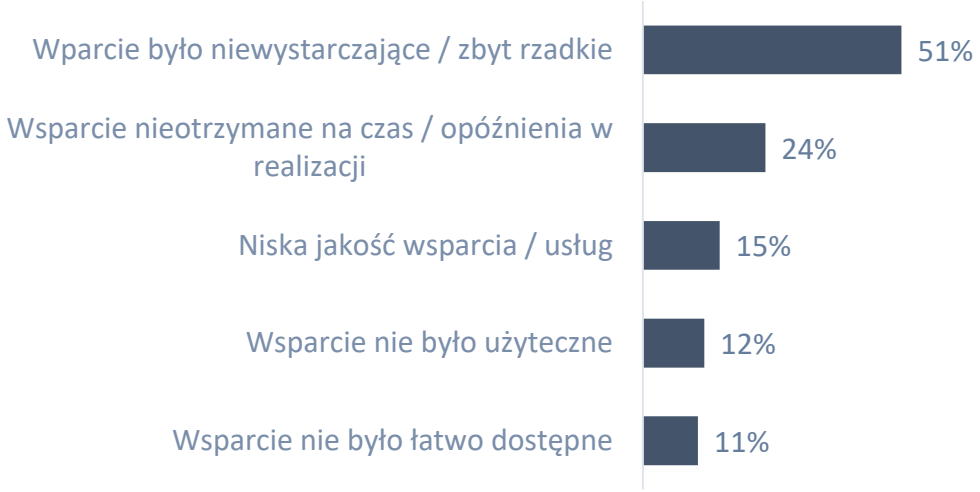

Uwaga: Respondenci mogli zróżnicowanie podchodzić do zakresu „wsparcia”, nie uwzględniając usług rządowych.

Około połowy gospodarstw otrzymało wsparcie ze strony rządowej lub sektora humanitarnego w ciągu ostatnich 3 miesięcy.
8% nie było usatysfakcjonowanych otrzymanym wsparciem. **Najczęstszym powodem braku satysfakcji** była **niewystarczająca ilość wsparcia (51%)**.

OCHRONA PRAWNA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE – ODPOWIEDZIALNOŚĆ WOBEC SPOŁECZNOŚCI 2/3

% gospodarstw raportujących niespełnione potrzeby

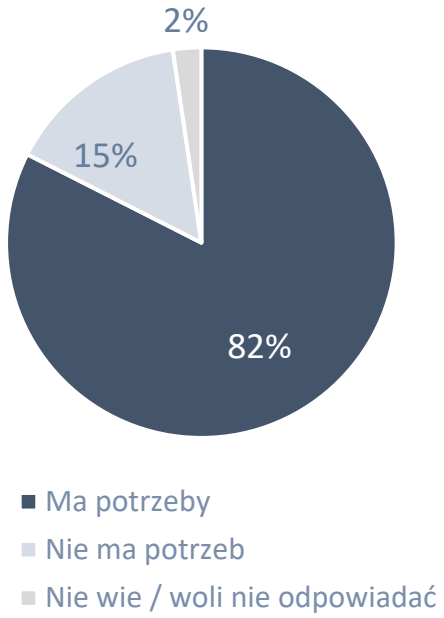

Priorytetowe potrzeby

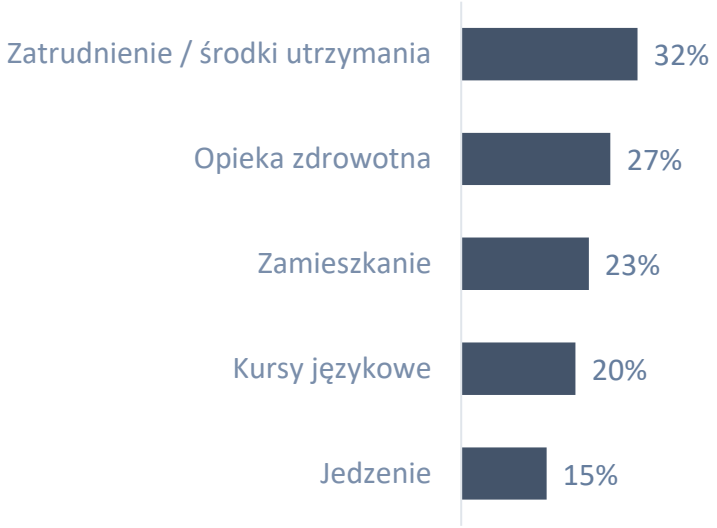

82% gospodarstw zaraportowało niespełnione potrzeby – 3 najczęściej wspominane potrzeby to **zatrudnienie / źródła dochodu** (**32%**), **opieka zdrowotna (27%)** i **zamieszkanie** (**23%**).

OCHRONA PRAWNA

GOSPODARSTWA DOMOWE – ODPOWIEDZIALNOŚĆ WOBEC SPOŁECZNOŚCI 3/3

% gospodarstw zadowolonych z zachowania pracowników humanitarnych

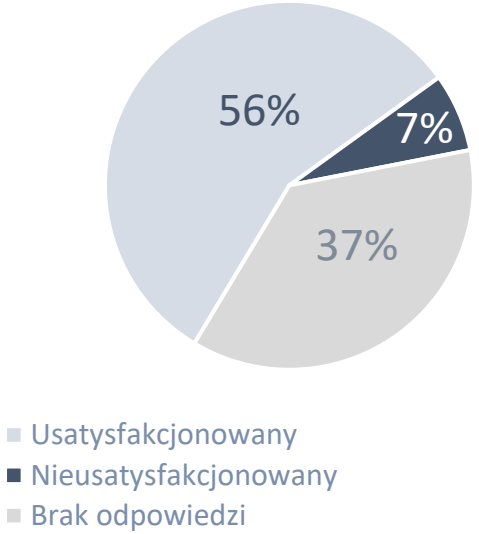

Powody niezadowolenia (wśród raportujących niezadowolenie)

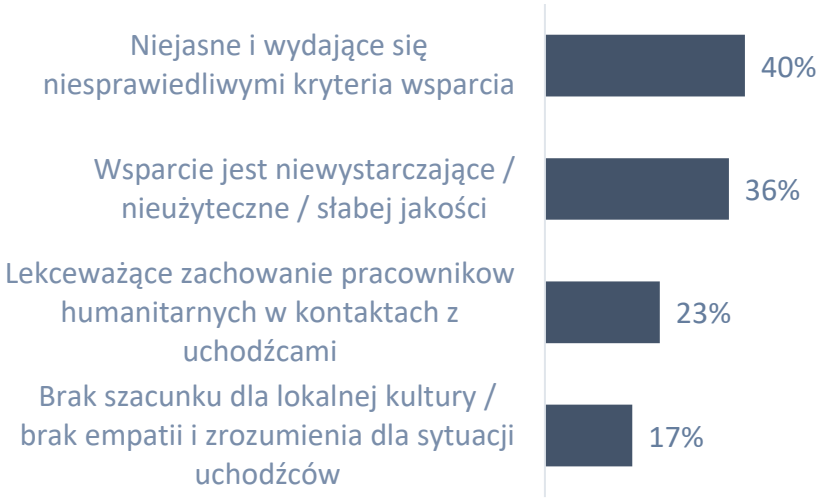

Szeroka **większość** gospodarstw domowych jest **zadowolona z zachowania pracowników humanitarnych**. Wśród niezadowolonych (7%) najczęściej wspominanym powodem jest niejasność kryteriów wsparcia i / lub postrzeganie ich jako niesprawiedliwe (40%), czy niespełniające potrzeb (36%). Kolejne powody dotyczą **lekceważacego zachowania pracowników humanitarnych (23%) lub braku szacunku i empatii z ich strony (17%)**.

3. EDUKACJA

EDUKACJA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

CZŁONKOWIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W WIEKU SZKOLNYM

Powody braku rejestracji dzieci do szkół w Polsce

Rodzaj wsparcia, które pomogłoby dziecku uczestniczyć w zajęciach w polskiej szkole

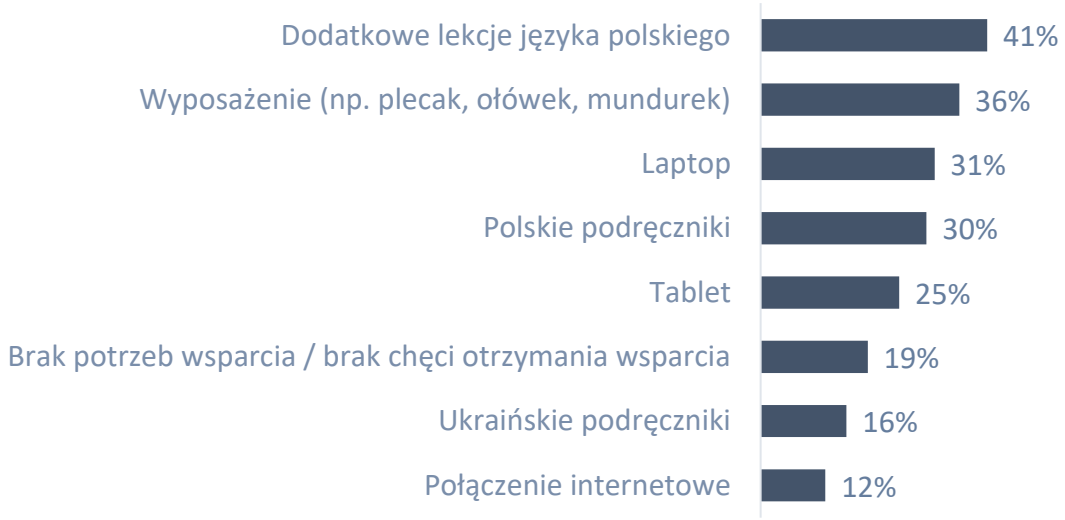

Uwaga: Dane związane z edukacją oparte są na odpowiedziach osób ankietowanych oraz nie zawierają oficjalnych danych uczestnictwa z polskich szkół.

Większość dzieci w wieku obowiązkowej edukacji, 77%, została - zgodnie z odpowiedziami respondentów - zapisana do szkoły w Polsce w roku szkolnym 2022/2023. Ten wynik jest znacząco wyższy niż dane prezentowane przez organy państwowe i może być zniekształcony postrzeganymi oczekiwaniami w związku z obowiązkiem szkolnym w Polsce.

Nadal bazując na odpowiedziach respondentów, 80% dzieci w wieku obowiązkowej edukacji planowano zapisać do polskich placówek w roku szkolnym 2023/2024, wobec 9% nie było takiego planu, a dla 10% nie podjęto jeszcze decyzji.

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

4. WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

OSOBY W WIEKU PRODUKCYJNYM

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Aktywność zawodowa

Wśród osób w wieku produkcyjnym - 15-59 (kobiety) i 15-64 (mężczyźni)

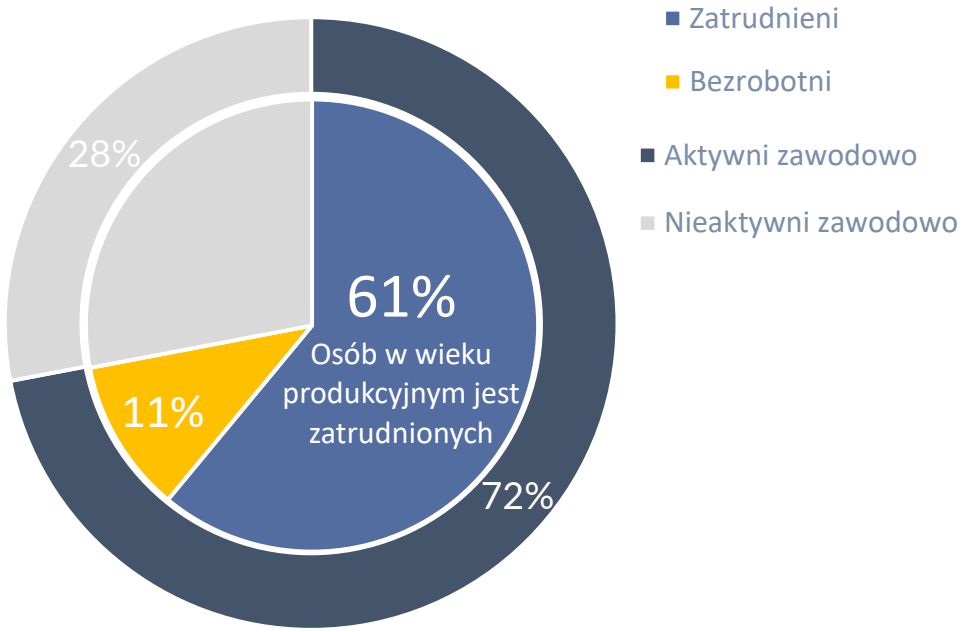

11%

Osób młodych (16 to 24) nie podejmuje edukacji, pracy ani szkolenia **(NEET)**

Poniższe definicje oparte są na metodologii badania Labor Force Survey (LFS) opracowanego przez International Labour Organization (ILO):

Zatrudnieni: Zatrudnienie obejmuje osoby w wieku produkcyjnym, które w ostatnim tygodniu zajmowały się działalnością zarobkową. Zalicza się tu formalne zatrudnienie, samozatrudnienie, pracę w rolnictwie/rybactwie, generowanie zróżnicowanych dochodów, tymczasową nieobecność na płatnych stanowiskach i nieodpłatną aktywność na rzecz firm rodzinnych.

Bezrobotni: osoby w wieku produkcyjnym, które w ciągu ostatniego tygodnia nie były zatrudnione (zgodnie z definicją powyżej), które w ciągu ostatnich 4 tygodni poszukiwały pracy zarobkowej lub próbowały rozpocząć działalność gospodarczą i które są gotowe podjąć aktywność w ciągu następnych 2 tygodni, jeśli pojawi się możliwość.

Nieaktywni zawodowo: osoby w wieku produkcyjnym, które nie były zatrudnione w ciągu ostatniego tygodnia i które nie mogą rozpocząć pracy w ciągu najbliższych 2 tygodni bądź nie szukały płatnej pracy / nie próbowały rozpocząć działalności gospodarczej w ciągu ostatnich 4 tygodni.

Aktywni zawodowo: Zatrudnieni i bezrobotni

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

OSOBY W WIEKU PRODUKCYJNYM

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

% osób zatrudnionych – sektory pracy

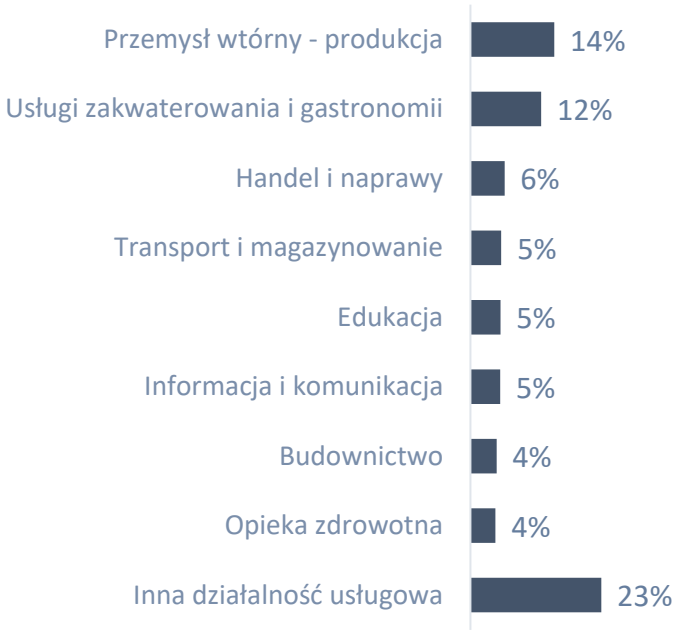

% osób zgłaszających trudności w poszukiwaniu pracy

Najczęstszymi sektorami pracy są różne **usługi, produkcja, hotelarstwo i gastronomia**.

Największymi wyzwaniami wspominanymi w kontekście rynku pracy są brak znajomości języka polskiego, brak ofert godnej pracy i brak ofert dostosowanych do posiadanych umiejętności.

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

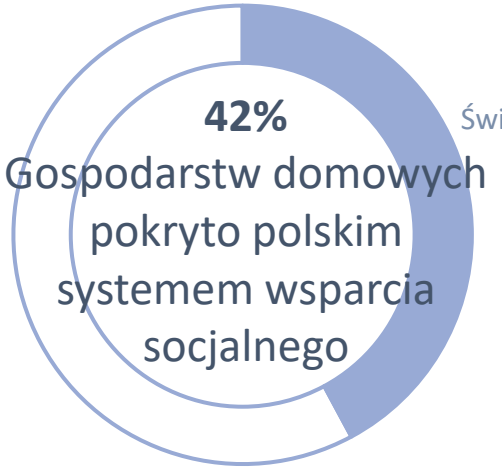

42% gospodarstw domowych deklaruje otrzymywanie polskich świadczeń socjalnych, **18%** - otrzymywanie ukraińskich. Najczęściej otrzymywanym wsparciem pieniężnym jest świadczenie na dziecko lub zasiłek rodzinny w Polsce oraz emerytura ukraińska.

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

GOSPODARSTWA DOMOWE

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

% gospodarstw, które stać na mniej towarów i usług niż w roku ubiegłym

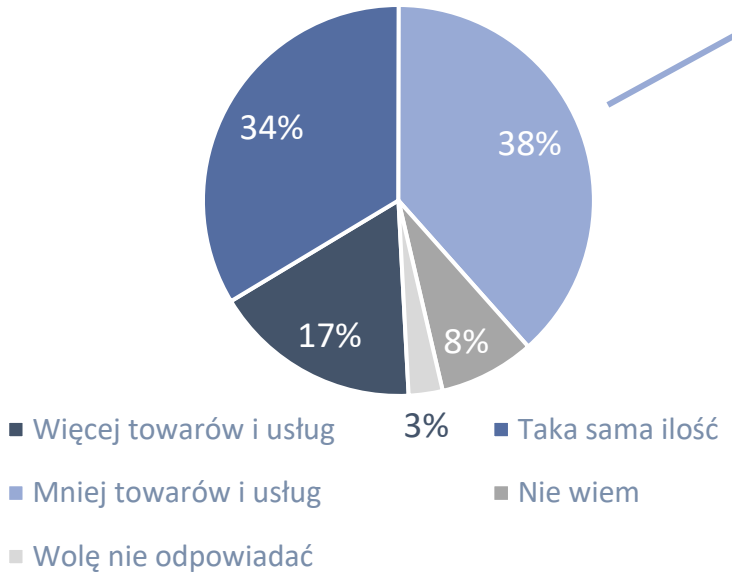

Główne powody, dla których gospodarstw domowych nie stać na więcej towarów i usług w porównaniu z ubiegłym rokiem (% gospodarstw domowych, które stać na mniej towarów)

38% gospodarstw domowych zadeklarowało, że **stać je na mniej niż w ubiegłym roku**. Jako główne przyczyny wymieniono **wzrost cen (np. żywności, mieszkań, edukacji), zmniejszone dochody i zwiększone wydatki związane z niespodziewanymi wydarzeniami.**

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE - STRATEGIE RADZENIA SOBIE Z TRUDNĄ SYTUACJĄ FINANSOWĄ

47%

gospodarstw domowych przyjęło co najmniej jedną strategię radzenia sobie z trudną sytuacją finansową

5 najczęściej stosowanych strategii radzenia sobie z trudną sytuacją finansową

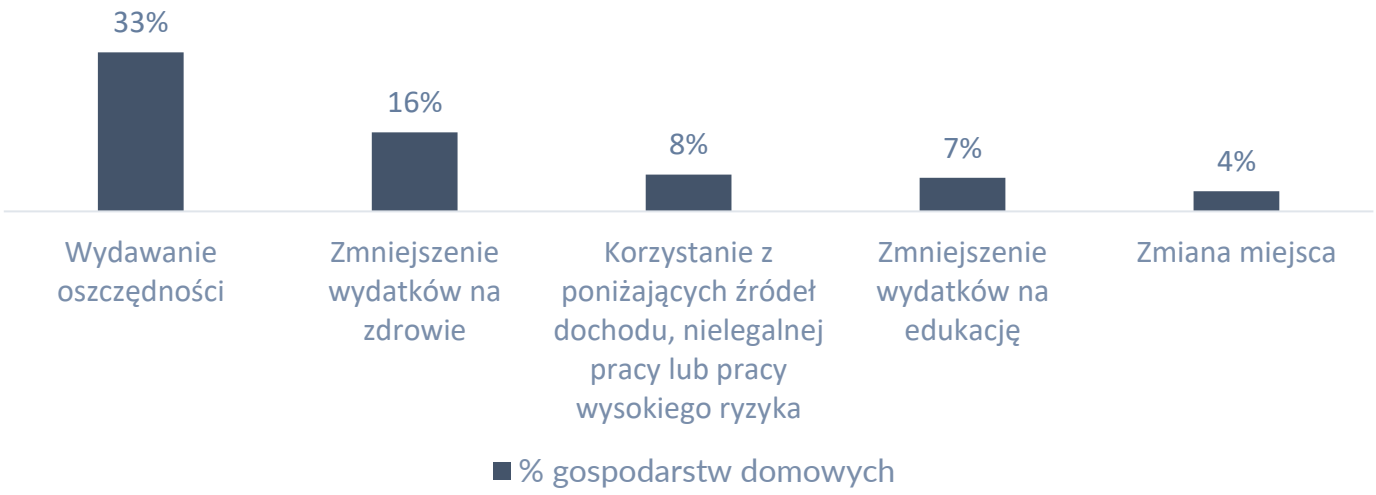

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE - Strategia radzenia sobie w trudnej sytuacji związanej ze źródłami utrzymania - podstawowe potrzeby (wskaźnik LCS-EN)

Livelihood Coping Strategies - Essential Needs (LCS-EN) to wskaźnik wykorzystywany do zrozumienia średnio- i długoterminowej zdolności gospodarstw domowych do radzenia sobie w trudnej sytuacji oraz ich zdolności do pokonywania wyzwań związanych z zaspokajaniem podstawowych potrzeb w przyszłości. Bazą dla wskaźnika jest seria pytań dotyczących doświadczeń gospodarstw domowych w zakresie stresu związanego z utrzymaniem i uszczupleniem zasobów w celu radzenia sobie z niedoborami żywności.

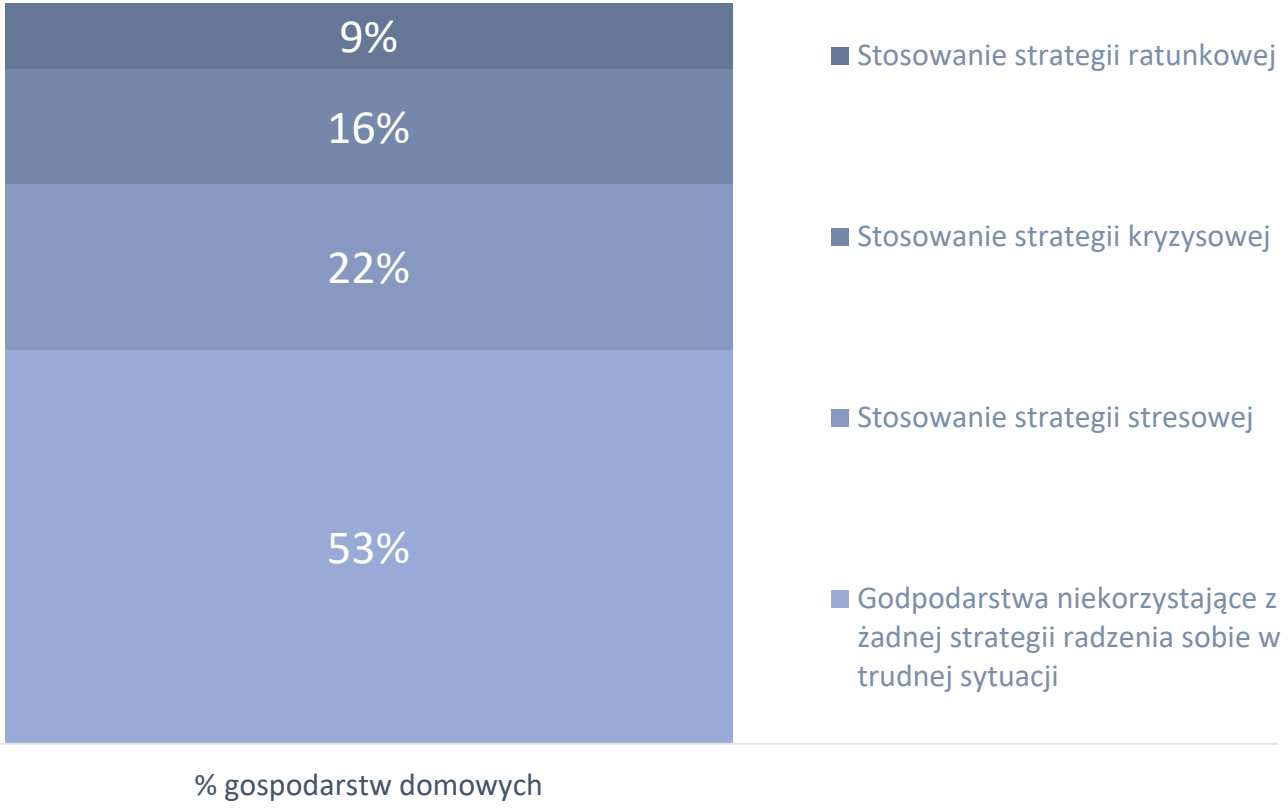

WŁĄCZENIE SOCJO-EKONOMICZNE I ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

GOSPODARSTWA DOMOWE - STRATEGIE RADZENIA SOBIE Z PROBLEMAMI Z ŻYWNOŚCIĄ

Wskaźnik poziomu jakości spożywanych produktów (Food Consumption Score)

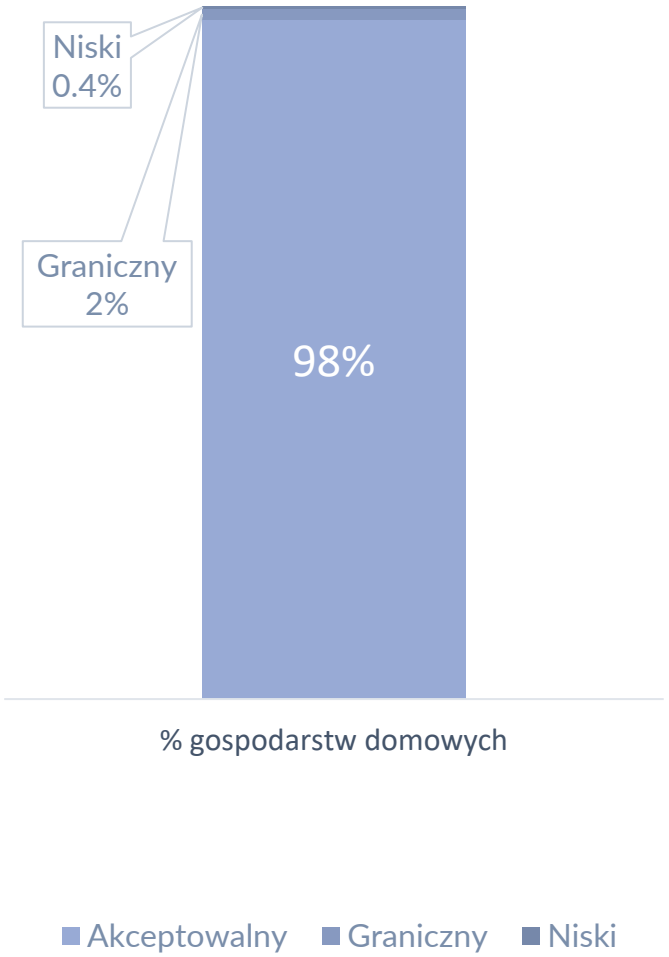

Gospodarstwa domowe stosujące strategie radzenia sobie w trudnej sytuacji – strategie oparte na żywności

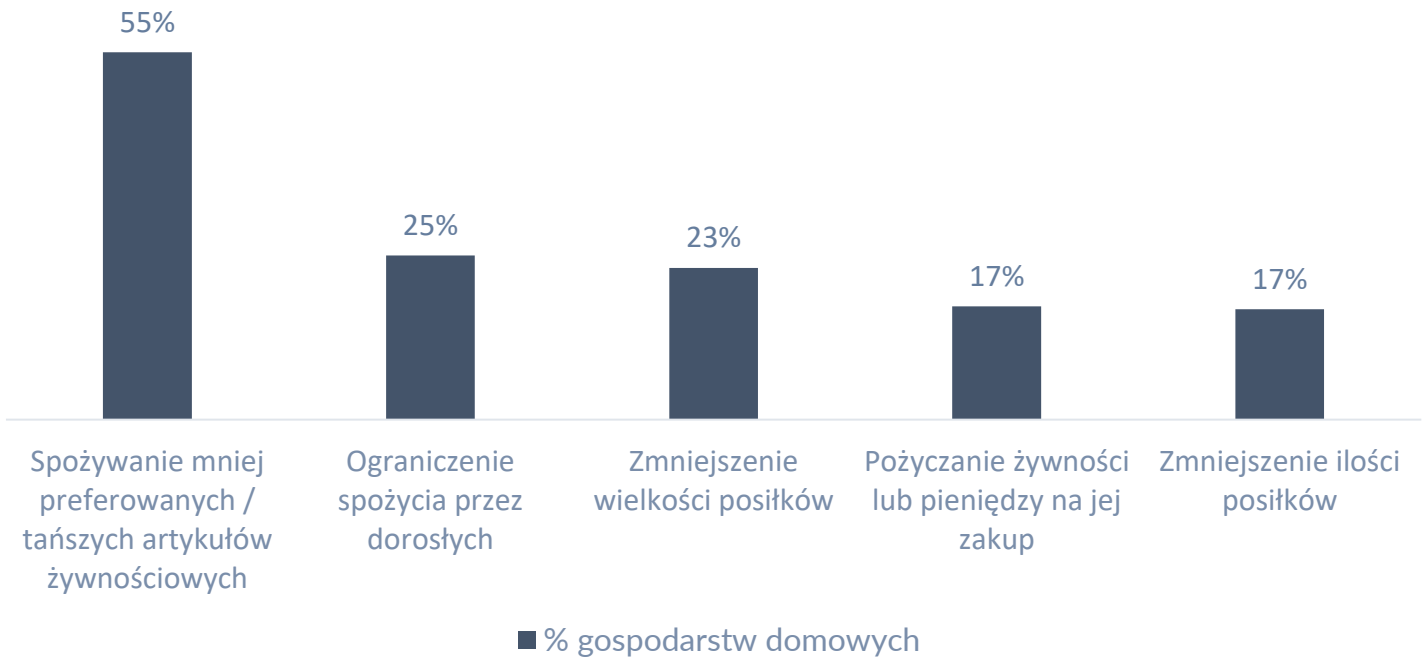

5. ZDROWIE

ZDROWIE

CZŁONKOWIE GOSPODARSTW DOMOWYCH - DOSTĘP DO OPIEKI ZDROWOTNEJ W OSTATNIM MIESIĄCU

% członków gospodarstw, którzy potrzebowali dostępu do opieki zdrowotnej w ciągu ostatniego miesiąca

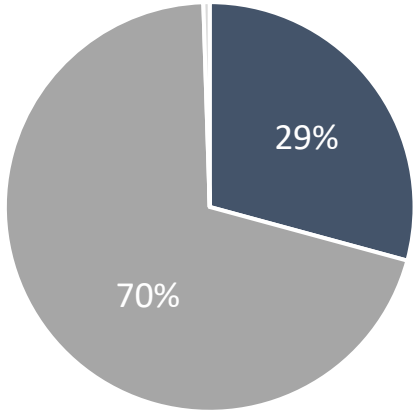

Tak Nie Brak odpowiedzi

% członków gospodarstw, którzy są lub nie są w stanie uzyskać potrzebnej opieki zdrowotnej

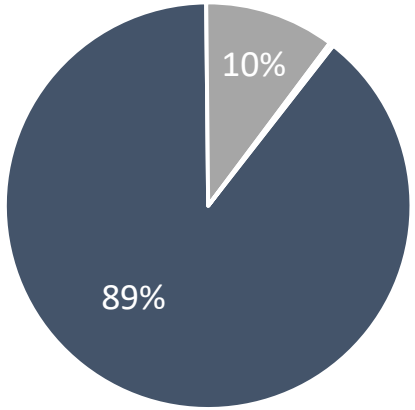

Byli w stanie uzyskać dostęp Nie uzyskali dostępu Brak odpowiedzi

29% członków gospodarstw domowych potrzebowało opieki zdrowotnej w ostatnim miesiącu. **10% tych potrzeb nie zostało zaspokojonych.**

ZDROWIE

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

CZŁONKOWIE GOSPODARSTW DOMOWYCH - DOSTĘP DO OPIEKI ZDROWOTNEJ W OSTATNIM MIESIĄCU

BARIERY W DOSTĘPIE (WŚRÓD TYCH, KTÓRZY NIE BYLI W STANIE UZYSKAĆ POTRZEBNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ)

Główne zgłaszane bariery w dostępie do opieki zdrowotnej to **brak możliwości umówienia się na wizytę (47%), język (19%)** i brak możliwości **uiszczenia opłaty za leczenie (18%).**

ZDROWIE

CZŁONKOWIE GOSPODARSTW DOMOWYCH - Zdrowie psychiczne i wsparcie psychospołeczne

% członków gospodarstw domowych otrzymujących wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcie psychospołeczne w razie potrzeby

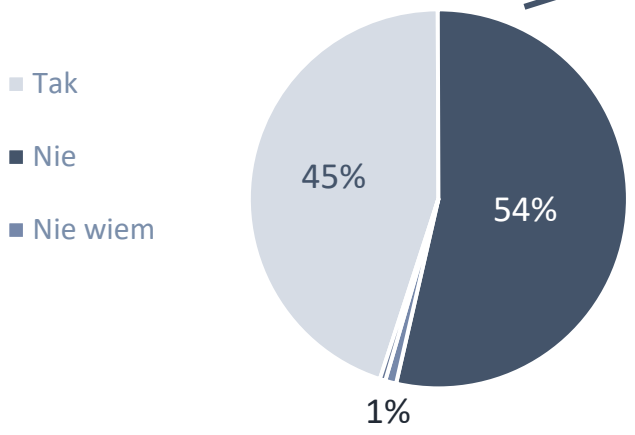

Główne bariery w dostępie do zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (według członków gospodarstw domowych)

Według respondentów ponad 20% członków gospodarstw domowych w wieku 5 lat lub starszych odczuwa zdenerwowanie, niepokój, zmartwienie, pobudzenie, złość lub depresję na poziomie, który wpływa na codzienne funkcjonowanie danej osoby. Ponad połowa z nich (12% wszystkich członków gospodarstw domowych w wieku 5 lat lub starszych) zgłosiła, że potrzebuje pomocy w zakresie zdrowia psychicznego lub wsparcia psychospołecznego. Pytanie zadano respondentom, którzy udzielili odpowiedzi w imieniu członków swojego gospodarstwa domowego. Mogli oni jednak nie zawsze być świadomi istnienia potrzeb w tych kategoriach w swojej rodzinie. Warto również zauważyć, że ze względu na delikatny charakter pytania istnieje prawdopodobieństwo, że deklarowane potrzeby mogą być niższe niż są w rzeczywistości.

45% osób potrzebujących pomocy w zakresie zdrowia psychicznego lub wsparcia psychospołecznego otrzymało pomoc w związku ze swoim problemem. Głównymi powodami nieuzyskania potrzebnej pomocy były **brak wiedzy na temat tego, gdzie jej szukać (37%)** oraz **brak czasu (19%).**

6. ZAKWATEROWANIE

SCHRONIENIE / ZAKWATEROWANIE

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

GOSPODARSTWA DOMOWE - BEZPIECZEŃSTWO ZAKWATEROWANIA, WARUNKI ŻYCIA (1/2)

% gospodarstw domowych według typu zakwaterowania

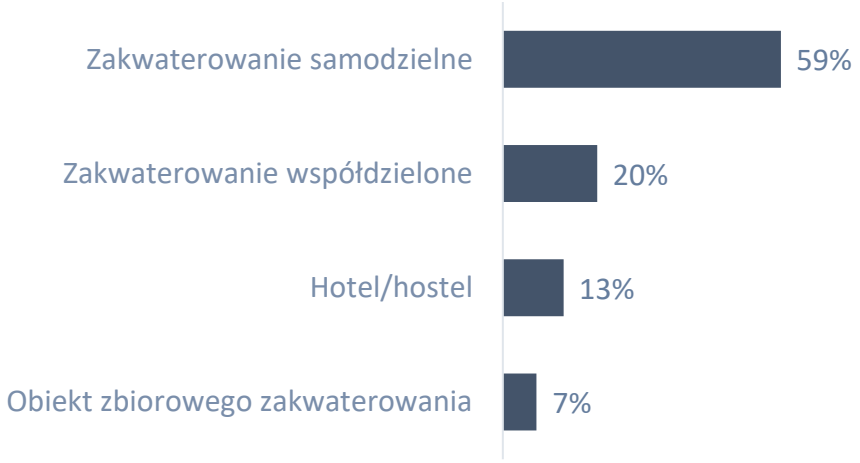

% gospodarstw domowych pod presją opuszczenia obecnego zakwaterowania

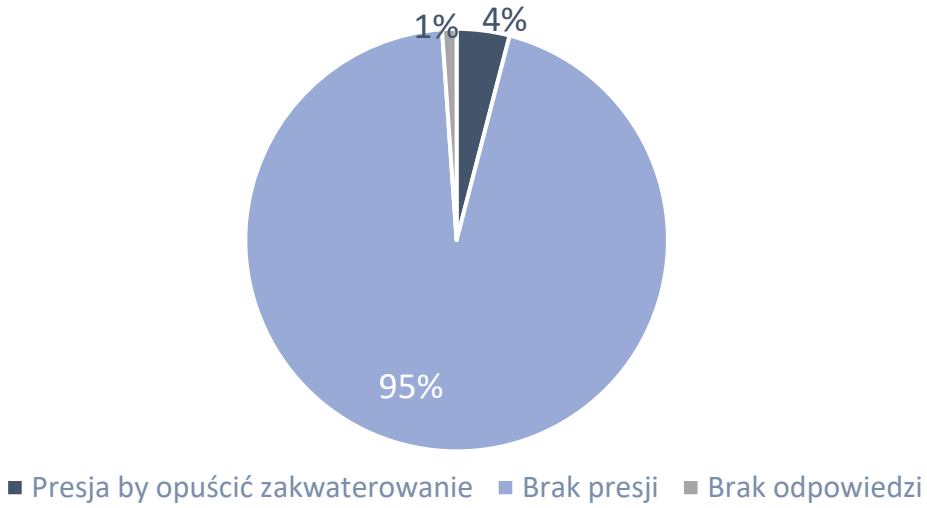

W zakresie warunków życia gospodarstw domowych najczęstszym rozwiązaniem jest **zakwaterowanie samodzielne (59%). 20%** gospodarstw dzieli zakwaterowanie z innymi**, 13%** mieszka w hotelu/hostelu, a **7%** w miejscu zbiorowego zakwaterowania.

Około **4%** gospodarstw domowych **jest pod presją, aby opuścić** swoje obecne miejsca zamieszkania.

SCHRONIENIE / ZAKWATEROWANIE

GOSPODARSTWA DOMOWE - BEZPIECZEŃSTWO ZAKWATEROWANIA, WARUNKI ŻYCIA (2/2)

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

% gospodarstw domowych deklarujących problemy z obecnym zakwaterowaniem

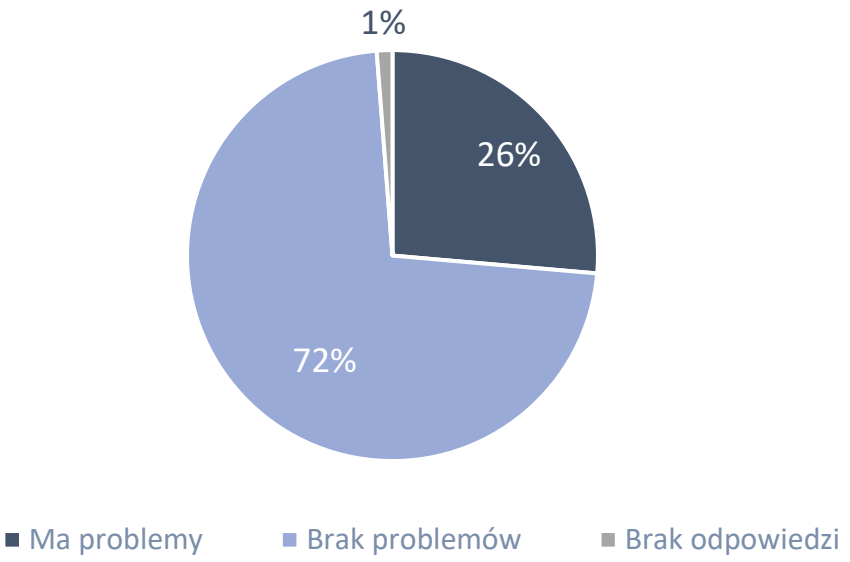

% gospodarstw domowych deklarujących problemy z warunkami zamieszkania

26% gospodarstw domowych deklaruje istnienie **problemów związanych z ich obecnymi warunkami zamieszkania**. Najczęstsze problemy to **niewystarczająca ilość miejsca** i **brak oddzielnych pryszniców lub toalet.**

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Kontakt:

UNHCR Poland
Assistant Information Management Officer - Edyta Reczkowska reczkows@unhcr.org

Ipsos
Public Affairs Leader - Joanna Skrzyńska joanna.skrzynska@ipsos.com